

Vergaderjaar 2019–2020

26 991

Voedselveiligheid

Nr. 558

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 oktober 2019

Via deze Kamerbrief informeer ik u over het voedselveiligheidsincident waarbij *Listeria* is aangetroffen in vleesproducten bij een vleeswarensnijderij. *Listeria*-infecties kunnen worden veroorzaakt door besmetting via onder andere vleeswaren. De bacterie leidt bij gezonde mensen met een normale afweer in het algemeen niet tot ernstige klachten, maar kan vooral bij risicogroepen tot (ernstige) verschijnselen leiden, zoals maag-/darmproblemen, bloedvergiftiging, hersenvliesontsteking en miskramen. Jaarlijks zijn er in Nederland enkele tientallen ziektegevallen vanwege *Listeria*-infecties en overlijden er incidenteel mensen aan deze infectie. Ik betreur dit en het is voor betrokkenen vaak ingrijpend. Het is hierbij belangrijk voor ogen te houden dat een *Listeria*-infectie een uitermate zeldzaam ziektebeeld betreft en dat de risico's op een infectie klein zijn.

Het RIVM verzamelt continu signalen over ziektegevallen van onder andere huisartsen via hun meldingssysteem. De NVWA neemt in het toezicht monsters van (besmette) voedingsmiddelen die worden onderzocht bij het Wageningen Food Safety Research Laboratorium (WFSR), waarbij wordt onderzocht of de veiligheidsnorm voor *Listeria* is overschreden. Jaarlijks neemt de NVWA tienduizenden monsters in de supermarkten, die worden geanalyseerd op *Listeria*. Zodra *Listeria* wordt aangetroffen in een product, wordt met het bedrijf waarvan dit product afkomstig is, contact opgenomen en bekeken welke maatregelen noodzakelijk zijn. Bij de vleeswarensnijderij werd via deze onderzoeken in 2017 in biefstukworst *Listeria* aangetroffen. De uitslag was onder de norm. Het bedrijf diende wel maatregelen te treffen om de controle op *Listeria* te verbeteren. De NVWA constateerde in juli 2017 dat dit naar tevredenheid van de NVWA was opgelost. In januari 2019 werd wederom *Listeria* onder de norm aangetroffen in een product van dit bedrijf. Opnieuw heeft de NVWA het bedrijf gevraagd corrigerende maatregelen te nemen. En dit is ook gebeurd.

Eind juli van dit jaar ontving de NVWA van het RIVM en het WFSR de eerste signalen van achttien ziektegevallen door *Listeria* die gekoppeld konden worden aan producten van de vleeswarensnijderij. Dit waren

gevallen die sinds oktober 2017 in het meldingssysteem van het RIVM zijn aangetroffen en retrospectief met een nieuwe methode, het Whole Genome Sequencing (WGS), zijn onderzocht.

Het RIVM koppelt de informatie van de ziektegevallen aan de uitslagen van monsternames door de NVWA. Het is zeer complex om verbanden te kunnen vinden tussen besmettingen uit voedsel en gemelde ziektegevallen. Hierbij speelt mee dat het erg lang kan duren voordat een Listeria-infectie openbaart, soms wel zeventig dagen. Pas zodra er een verhoging in het aantal ziektegevallen wordt gezien door het RIVM, zijn er signalen dat er iets aan de hand kan zijn. Door de nieuwe onderzoekstechniek zijn de mogelijkheden hiertoe recent sterk verbeterd. Ik ben blij met deze nieuwe techniek

De NVWA heeft naar aanleiding van het signaal het vleeswarenbedrijf waar het product was versneden bezocht en heeft monsters genomen. Op 13 augustus ontving de NVWA hiervan de resultaten. Twee van de elf genomen monsters waren positief op aanwezigheid van Listeria. Eén monster met een positieve uitslag was afkomstig van leverworst.

Ook het bedrijf zelf heeft meerdere monsters onderzocht en heeft in diverse vleeswarenproducten Listeria aangetroffen. Deze Listeria-isolaten werden op verzoek van de NVWA naar het WFSR gestuurd ter nadere typering. Het bedrijf startte met het extra grondig reinigen van alle productielijnen en extra aandacht voor de hygiëne van medewerkers. De NVWA heeft de acties van het bedrijf halverwege september gecontroleerd en heeft ook een boete aangezegd voor niet effectieve schoonmaak. De nadere typering van meerdere monsters moest duidelijkheid bieden dat het bedrijf daadwerkelijk de bron van de infectie was. Deze nieuwe WGS-methode is complex en neemt enige tijd in beslag; deze complexe analyses zijn tijdrovend maar waren vereist op het bewijs sluitend te krijgen. Op 2 oktober ontving de NVWA de informatie van het WFSR en kon vaststellen dat de aangetroffen Listeria van dit bedrijf gematcht kon worden met de eerdergenoemde ziektegevallen. De NVWA heeft op 3 oktober met de directie van het bedrijf gesproken en een aantal zeer stringente maatregelen opgelegd. De situatie bij het bedrijf is ernstig te noemen.

De maatregelen die nu worden of zijn doorgevoerd:

1. Er is een productiestop op de locatie van de vleeswarensnijderij in Aalsmeer;
2. Voor alle producten, waarin Listeria kan groeien, wordt door het bedrijf een terughaalactie uitgevoerd. Het gaat om meer dan 300.000 kilogram vleeswaren;
3. Het bedrijf moet afnemers informeren, onder andere supermarkten en groothandel. Zij moeten een publiekswaarschuwing doen;
4. Het bedrijf moet het reinigings- en desinfectieprogramma aanzienlijk verbeteren en intensiever monitoren;
5. Tenslotte moet het bedrijf de controles op de eindproducten intensiveren.

De NVWA houdt de situatie nauwlettend in het oog en ziet toe op een snelle terughaalactie door alle betrokken bedrijven. Pas wanneer er voldoende garanties zijn dat er weer veilig geproduceerd kan worden, zal de productiestop gedeeltelijk dan wel geheel weer worden opgeheven. Het RIVM kan vragen over de ziektegevallen beantwoorden en geeft informatie over de ziektegevallen en de verschijnselen op zijn website. Ook het Voedingscentrum heeft naar aanleiding van dit incident extra informatie op de website geplaatst over Listeria in vleeswaren en de risico's daarvan. Consumenten kunnen deze informatie raadplegen en worden geadviseerd, als zij denken een Listeria infectie te hebben, naar de huisarts te gaan.

Het gaat hier om een serieus incident, waar nu stevig op wordt ingegrepen. Dit bedrijf als oorzaak van de besmetting is gelukkig in beeld.

Er wordt nu alles aan gedaan opdat de bacterie via deze route niet meer in het voedselkanaal kan komen.

Zodra er relevante nieuwe informatie over dit incident is, houd ik u hiervan op de hoogte.

De Minister voor Medische Zorg,
B.J. Bruins